

**Mijn
moeder
is gek**

ARTHUR VAN AMERONGEN

Mijn moeder is gek

Voor Carrie

*‘The mind is its own place, and in itself can make a heaven
of hell, a hell of heaven.’*

Paradise Lost – John Milton

‘Truth Is a Pathless Land’

Jiddu Krishnamurti

*‘’n Mens dra jou ouers se hartseer in jou rond soos jy hulle
kleur oë, hul stemval, hul hare of hul klein gewoontes met
jou saamdra. Jij is daarvan nie los te maak nie. Soos jy
ouer word, herken jy al meer van hulle in jou, betrap jy
jouself met ‘n formulering van jou moeder op jou lippe, ‘n
woede van jou vader in jou bors. Jy besef dat jy van hulle is,
uit hulle, en dat jy, soos jy ouer word, al meer na hulle neig,
dat jy al meer soos hulle word, en daarmee al meer jouself.’*

Kikoejoe – Etienne van Heerden

© 2024 Arthur van Amerongen
© 2024 Ezo Wolf Uitgevers, Sint Pancras

Omslagontwerp: xx
Vormgeving binnenwerk: Studio L.E.O, Alkmaar

ISBN xx

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag
openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook, zonder
schriftelijke toestemming van de uitgever.

ezowolf.nl

...

De kiek van mama en mij op het strand bewaar ik sinds haar dood in mijn paspoort. Als talisman. ‘Baat het niet, dan schaadt het niet,’ zei mama vaak. Kort na die vakantie in Zoutelande liep ze jubelend over straat. In haar blote gat. Toen kwam de ambulance. Twee broeders bonden haar vast op de brancard.

‘Ik ga naar de hemel!’ krijste ze.

‘Mama mama mama, laat me niet alleen!’ gilte ik en ik wierp me op haar. De dominee trok me weg. Mijn vader zat beneden, met broers en zussen van mama.

Pas maanden later mocht ik haar bezoeken in het gekkenhuis. Ze maakte poppetjes van stro en zong kinderliedjes.

Langs de inrichting liep een spoorlijn. Ik wandelde door de tuin, papa en mama zaten in de recreatieruimte. Er raasde een trein voorbij. Een gek greep mij beet en brulde: ‘Vandaag ga ik

lekker springen. En morgen je moeder. En dan spat ze als een tomaatje uit elkaar, lelijk rotjoch. Dat is haar verdiende loon, want ze is een gore heks en een vieze hoer.'

Zusters trokken de man weg. Eentje aaide over mijn bol en zei: 'Daar meent hij niks van, hoor. Jouw mama is heel lief. Die meneer is gewoon een beetje in de war.'

Een jaar lang ging ik elke zaterdag met papa naar de inrichting. Mama knapte langzaam op – zo leek het althans. Achteraf begreep ik dat ze elektroshocks kreeg en platgespoten werd.

Mama was gestopt met macramé en andere huisvlijt. Ze las weer boeken. De Bijbel, maar ook dikke pillen over astrologie en andere duistere zaken. Ze begon mijn hand te lezen en zei dat ik niet oud zou worden.

Inmiddels ben ik achtenvijftig. Zestig haal ik niet, maar ik vind het oud genoeg. De dood bespaart mij een boel gelazer, want de aftakeling is in volle gang. Ik ben onverzekerd, ik heb geen pensioen en er hoeft maar iets in mijn hoofd te knappen en ik kan nooit meer schrijven. En ik weeg bijna honderd kilo. Ik kan de piemel niet meer zien tijdens het plassen, trek geen schoenen met veters meer aan en kan amper nog de bips afvegen. Ik ben klaar voor Magere Hein.

...

Toen het ouderlijk huis was verkocht en de inboedel voor de deur in dozen en zakken stond te wachten op de vuilnisman, heb ik me door honderden fotoalbums en dia's heen geworsteld. Mijn vader legde alles hartstochtelijk vast. Van mij had hij alleen kiekjes gemaakt toen ik baby, peuter en kleuter was. Daarna bestond ik amper nog in zijn Kodak-universum. Wel vond ik honderden foto's van meisjes. Jonge meisjes. Spuuglelijke boerenmeisjes met paardenstaarten en klompen. Meisjes in badpakken.

De foto op het strand van Zoutelande suggereert familiegeluk. Ik draag iets in mijn handen, zo te zien een bootje. Dat zal snel kapot zijn gegaan want alles wat ik aanraak, breekt, scheurt of dondert uit elkaar. Vaak komt dat door de drank, maar het kan ook een zeldzame spierziekte zijn. Mama zei altijd dat ik de bibberitis had.

Ik draag een luier op de foto. Nu ik dit schrijf, herinner ik mij ineens dat ik een bedplasser was.

De zonnebril is wel cool. Mijn mond hangt half open. Vragend en afwachtend. Wat gaan we doen, mammi? Vakantiegetreuzel.

Mijn moeder ziet er prachtig uit, geheel gekleed conform de tijdgeest. Bijna hip. Het zal 1963 zijn, of 1962. Ze heeft lekkere benen en draagt een kek broekje. In mijn vroege puberteit liep ik in haar beha's en slipjes voor de spiegel te paraderen.

Pa had geen badkleding. Zelfs tijdens die zomer in Zoutelande droeg hij een driedelig kostuum. Heel soms stroopte hij met tegenzin zijn broekspijpen op en liep hij een stukje met mij door de branding. Dan monkelde hij plotseling, met die eeuwige sigaar in zijn mond: 'Kijk Tuurtje, dat zijn cumuluswolken, morgen regen, we treffen het maar weer met het weer.'

Pa had een weerstation in de tuin. Dat was niet meer dan een buis om regenwater in op te vangen en wat knullige metertjes. Ik zie hem nog zeiknat de keuken in komen en triomfantelijk bevestigen wat wij net daarvoor al door het raam hadden gezien: het regent. 'Vader, trek die vieze schoenen uit; ik heb net de boel gedweild,' verzuchtte ma, die gruwde van kletsboek over het weer.

...

Ik heb een lommerrijk hoekje uitgezocht op de begraafplaats in mijn dorp en ga de grond in volgens Portugees protocol. Geen poespas, geen verrassingen, en het is niet duur. Sinds ik hier woon, heb ik minstens dertig begrafenissen bezocht. Er is verder toch niks te doen en zo kom ik tenminste nog eens onder de mensen. In de Algarve sterven mensen als vliegen. Veel eenzijdige ongelukken met brommers en auto's die zich in bomen boren. Dronken boertjes die geschept worden als ze 's avonds langs een onverlichte weg naar huis waggelen. Soms hangt iemand zich op. Tijdens beschonken jachtpartijen willen er nog weleens doden vallen door friendly fire en sporadisch wordt er iemand vermoord, meestal in de relationele sfeer.

Veel expats drinken zich dood. Zo kende ik een Engelsman die een maand in zijn houten huisje lag. In augustus. Zijn honden hadden het baasje al half opgepeuzeld toen de gendarme hem

vond. Vervolgens lag de Engelsman, wat er althans van hem over was, maanden in een koelcel in het mortuarium. Niemand kwam het kadaver ophalen. Het vrouwtje van de plaatselijke Engelse tennisvereniging heeft toen wat met de pastoor geregeld. De kerk bleek een speciaal spaarpotje te hebben voor noodgevallen. Uiteindelijk ging de Engelsman, die niet eens katholiek was, toch de grond in. Ik was de enige begrafenisganger.

...

Zes jaar geleden stond ik op de luchthaven van Santa Cruz de la Sierra in Bolivia met moederhond Fabia, haar drie dochters Raya, Tita, Jamba, mijn toekomstige ex en Bibi. Bibi hadden we op een dag vastgebonden aan ons huis in Asunción gevonden. Het beestje had een enorm gezwel aan haar spleet; haar baasje had kennelijk geen geld voor een chemokuurtje. De kuttenlikker werd morrend geaccepteerd door de huisroedel en domineerde binnen een maand mens en dier.

Na zes tropenjaren in Paraguay en Rio de Janeiro besloten we naar Portugal te verkassen. Mijn toenmalige vriendin Carmen wilde dichterbij haar ouders in Madrid zijn. Ik wilde zo ver mogelijk van de inquisitie, zoals ik mijn schoonouders noemde, wonen. Het werd de Algarve. Goedkoop en het beste klimaat van Europa. Ik blijf een Hollander.

In de Algarve vond ik via de WWOOF een organische boerderij

waar we terechtkonden met de honden. WWOOF betekent World Wide Opportunities on Organic Farms en wordt geksterend Working Weekends On Organic Farms genoemd. De opzet is geleend van het kibboetsconcept: ploeteren op het land tegen kost en inwoning. Ik was de oudste Wooffer ooit. De meeste vrijwilligers zijn rond de twintig en zien het Wooffen als een gratis vakantie. Lekker zuipen, neuken en blowen, het liefste onder de zon.

Wekenlang bestudeerde ik het aanbod van WWOOF. De boerderij moest aan zee liggen, zonder alcohol- en rookverbod en vooral niet vegan zijn. Carmen wilde het liefst iets met geiten, kippen, schapen en konijnen en niet meewerken aan de bouw van een yogatempel, zoals een commune aanbod. Uiteindelijk bleef er maar één boerderij over, in het uiterste hoekje van de westelijke Algarve: Quinta da Serra.

...

Papahond Jagua overleed kort voor onze terugkeer naar Europa in mijn armen, gesloopt door de zwarte koorts. De laatste dagen van zijn leven lag mijn beste vriend op bed, tussen mij en Carmen in. Zijn reiskooi bleef leeg achter in Asunción. Het was de op een na laatste keer dat ik huilde. Mijn honden zijn mijn kinderen. Ze moesten en zouden mee naar Portugal.

‘Je bent gek dat je die stinkhonden meeneemt,’ zei de buurman in Asunción, ‘stuur ze toch de jungle in.’ Het was dezelfde smerige zoon van een gevluchte nazi die onze katten had vergiftigd omdat ze in zijn tuin scheten.

Er volgde een logistieke en peperdure nachtmerrie met hondenpaspoorten, vaccinaties, corrupte dierenartsen en de eerdergenoemde reiskooien. De zus van Carmen betaalde de reis. Ze was getrouwd met de op een na rijkste man van Spanje. Als tegenprestatie moest ik haar filmscript herschrijven. Ik was de

tiende die zich over haar romantische komedie boog. De schoon-
zus, bijna veertig, wilde de film ook zelf regisseren en de hoofdrol
spelen. Uiteindelijk zat ze in een hotel in Beverly Hills te wacht-
ten op Kevin Costner, die haar tegenspeler moest worden. Ik had
haar gewaarschuwd dat Costner al een jaar of twintig niet meer
hot was en bovendien zo kaal als een neet. Het deerde haar niet.
Uiteindelijk kwam de gevallen ster niet naar het hotel. Costner
wist van niets, want alles was verzonnen door een louche agent
uit Los Angeles, die kapitalen aan mijn schoonzus had verdiend.

Ons circus was vertrokken uit Asunción in Paraguay. Na een
tussenstop van acht uur in Bolivia zouden we doorvliegen naar
Madrid. Het treintje van vijf reiskooien met daarin de hysterische
beesten trok veel bekijks. Tijdens de vlucht naar Madrid hoor-
den we de honden onder ons blaffen. Ik was bang dat ze zouden
doodvriezen in het laadruim en had de piloot twee flessen cog-
nac gegeven, zodat hij de verwarming in het ruim in de gaten
zou houden tijdens de vlucht. De ontlading in Madrid was groot,
maar de vreugde van korte duur. Bibi, de ondankbare, ontsnapte
na twee dagen. Mamahond Fabia brak uit haar kooi tijdens de reis
van Madrid naar de Algarve en is waarschijnlijk doodgereden op
de snelweg.

...

Ons nieuwe bestaan als boeren eindigde in een nachtmer-
rie. Het was altijd mijn droom geweest om midden in
de natuur te wonen, mijn eigen varkens te slachten, mijn eigen
groenten en fruit te telen en mijn eigen drank te stoken. Ik was
klaar met de grote stad, de hoeren, de junkies, de alcoholisten,
de permanente kakofonie, het vuil en het kwaad. Ik wilde met de
kippen op stok en voor dag en dauw opstaan, uren met de honden
door het woud lopen zonder iemand tegen te komen.

Mijn laatste baantje in Paraguay was docent Engels op een
instituut voor rijke en verwende kinderen. De directeur ontsloeg
mij op staande voet nadat ik zo'n volgevreten monster bijna had
gewurgd. Vóór dat incident had ik al problemen gehad met vroeg-
rijpe tienermeisjes die in hotpants en met de tieten half uit het
shirt bungelend mij probeerden te versieren. Nadat ik vervolgens
een paar keer beroofd was in een sloppenwijk van Asunción, met

een pistool op mijn slaap, besloot ik terug te gaan naar de natuur.
Eindelijk was ik verlost van mijn ambities en klaar voor de natuur.
Met de erfenis van mama kon ik het nog wel even uithouden.

...

Gundula, de eigenares van boerderij Quinta da Serra, was inspecteur geweest bij de Steuerfahndung, de Duitse FIOD, en net zo geliefd als de Stasi.

Tijdens het beklimmen van de Obersalzberg bij Berchtesgaden was Gundula naar beneden gestort en arbeidsongeschikt geraakt. Met haar man, emeritus professor in de filosofie en vooral alcoholist, haar knettergekke dochter en een zak centen was ze naar de Algarve geëmigreerd. Gundula wilde net als ik terug naar de natuur en kocht een vervallen boerderij. Haar echtgenoot verhing zich na een maand. Gundula begon een relatie met een keuterboertje, een onooglijke, stinkende dwerg. Op een broeierige namiddag trof ik ze aan in de keuken. De dwerg neukte Gundula op zijn hondjes. Zij leunde tegen het aanrecht, hij stond op een stoof.

De dochter was borderliner en nymfomaan. Ze had alle dorpen

in de wijde omgeving afgewerkt en nu was ik haar prooi. Altijd en overal stond ze me op te wachten. Als ik de varkensstal aan het uitmesten was, tijdens het geitenmelken en tijdens het houthakken en tijdens het snoeien van de medronhostruiken. Dan trok ze haar shirt omhoog en schreeuwde ze: 'Fick mich doch endlich in den Arsch, du Scheiss Holländer, du verdammte Schwule!'

Carmen was ervan overtuigd dat ik het met de knettergekke dochter deed en ging uit wraak vreemd met een Fransman, een roomblanke rasta, die sieraden verkocht op de hippiemarkt.

Iedereen op de boerderij maakte ruzie met iedereen. Zelfs onze honden vochten de godganse dag met de valse honden van Gundula en verscheurden haar kippen.

De spreekwoordelijke druppel was de komst van twee Wooffers uit Los Angeles, een joods stelletje van amper twintig dat in de Algarve van de crystal meth wilde afkicken. Ze waren hondsbrutaal en jatten geld, drank, snoep en sigaretten uit onze caravan.

Gundula riep tijdens een avondmaal dat ze niks hadden geleerd van de oorlog. Toen riep het stelletje dat Auschwitz een boutique-hotel was geweest in vergelijking met Quinta da Serra. Er volgde een dronken vechtpartij, flessen vlogen door de keuken en uiteindelijk rolde ik met Gundula over de vloer. Carmen sloeg het keuterboertje met een pan op zijn kop en toen werd het tijd om te verkassen.

...

Het was een vreselijke laatste dag. De drank viel verkeerd en de paella was bedorven. 'Je bent ook gek om paella in Sevilla te bestellen, Arturito; je weet toch dat je die alleen in Valencia moet eten.'

'Noem me vooral geen Arturito,' zei ik besmuikt, terwijl ik om de tien minuten naar het toilet rende.

Carmen vluchtte naar haar ouders. Ik verhuisde naar een hut in de oostelijke Algarve.

Het afscheid in Sevilla was zakelijk, bijna kil. Ik hield me groot, want ik wist dat ze deze keer niet meer zou terugkeren uit Madrid. Haar moeder zou haar slotoffensief tegen mij beginnen, de Endkrieg. De heks had al jaren geleden de banvloek over mij uitgesproken en rook nu bloed.

Ik had verloren, na een uitputtende relatie die ruim zes jaar duurde, met Brussel, Madrid, Paraguay, Rio de Janeiro, Vuurland

en Portugal als decor. In de judería van de oude stad van Sevilla zag ik een bordje hangen met de tekst: *In een taverna in deze straat ontmoette Carmen Don José en Escamillo*. Allemaal verzonnen, net als het balkon van Julia in Verona en de twee graven van de Verlosser in Jeruzalem. Mijn Carmen bestond tenminste echt.

Toen ik alleen thuiskwam in mijn hut in de Algarve, dompelde ik mij onder in zelfbeklag, bezoop me en draaide plaatjes van Mercedes Sosa: *Gracias a la vida* en *Todo cambia*. En *Chega de saudade* van Tom Jobim. Onze plaatjes, die we luidkeels met de karaoke meezongen in de gaybars van Buenos Aires, Rio de Janeiro en Asunción. En in de enige karaokebar van Ushuaia, waar ik door een horde dronken Vuurlanders werd gemolesteerd na een uit de hand gelopen flirt van Carmen met de eigenaar van de bar.

...

Het voelde alsof ik verbannen was naar een strafkolonie. De overgang van de lichtvoetige, vrolijke Zuid-Amerikanen naar de norse, ingetogen, seksloze bewoners van de Algarve was onverdraaglijk. Ik was niet verbaasd toen ik las dat tijdens de dictatuur van Salazar dissidenten en subversievelingen uit Lissabon naar de Algarve werden gedeporteerd. De Algarve was de Goelag Archipel van Portugal. Het poepgat van Europa, noem ik mijn biotoop graag.

Brazilië was voor mij altijd het summum van geilheid en erotiek geweest. Daar moest en zou ik ooit wonen. Ver weg van de naargeestige Veluwe, waar de dood op iedere hoek en onder iedere boom lag te loeren.

Mijn liefde voor Latijns-Amerika begon met broeierige bossanovaplaatjes van Sérgio Mendes op treurige klassenavonden. Ik raakte in die tijd van alles opgewonden en geil, dus ook

van voetbal en vooral van het Braziliaanse elftal. Het WK in Mexico volgde ik op een krakkemikkige zwart-wittelevisie bij de burens. Brazilië – met Pelé, Jairzinho en Rivellino – won de finale met 4-1 tegen Italië, de derde wereldtitel binnen twaalf jaar.

Een van mijn grote helden is August Willemssen, de schrijver en vertaler Portugees. Hij schreef een prachtig boek over de geschiedenis van het Braziliaanse voetbal: *De Goddelijke Kanarie*. Guus doceerde aan de Universiteit van Amsterdam, mijn oude alma mater, en begon de colleges Portugees voor de eerstejaars aan de Universiteit van Amsterdam met een spoedcursus caipirinha's, gewoon om negen uur 's ochtends. Zijn *Braziliaanse brieven* zijn episch en gaven voor mij de doorslag om ooit naar Brazilië te emigreren, dat schizofrene land waar 'hoeren klaarkomen en pooiers jaloers zijn'.

Rio de Janeiro werd een nachtmerrie. Ik woonde met Carmen in een sloppenwijk die aan een favela grensde. Iedereen rookte crack, van piepjonge kinderen tot bejaarden, en we werden keer op keer beroofd. Opgelucht vluchtten we naar Paraguay.

...

Het Portugeese begrafenisprotocol is simpel. Het doodsbericht wordt op de kerkdeur geprikt, niet meer dan een stencil met een vlekkelig portret en de enige relevante biografische gegevens: naam, geboortedatum en sterfdatum. Na deze eenmalige kennisgeving gaat alles on-Portugees snel, want een lijk moet binnen 24 uur de grond in, net als bij joden en mohammedanen.

Rui, de steevast starnakele lijkwagenchauffeur die tijdens het carnaval een trekker met een praalwagen bestuurt, parkeert de kist in de kerk. Daar kan men afscheid nemen van de dode en vertrekt de stoet stapvoets naar het kerkhof, een paar honderd meter verderop. Geen poespas zoals in mijn droevige vaderland, met huichelachtige lijkredes, kleffe cake en kutmuziek van Andrea Bocelli en Sarah Brightman met *Time to say goodbye*.

Voor de kist de cryptenmuur of de grond in gaat, strooit een werkmans ongebluste kalk over het lijk ter bespoediging van het